

CRNA GORA
ZAVOD ZA STATISTIKU
IV Proleterske 2, 81000 Podgorica
Tel: +382 (0) 20 230 811
Fax: +382 (0) 20 230 814
E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2017. GODINU
Anketa o potrošnji domaćinstava

Odgovorno lice: Zdravka Savić

Odsjek: Statistike uslova života, socijalnih usluga i potrošnje domaćinstava

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	3
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	3
1.2 Pravni osnov	3
1.3 Statističke jedinice	3
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	3
1.4.1 Sektori	3
1.4.2 Statistička populacija	3
1.5 Refeferentna geografska oblast	3
1.6 Koncepti i definicije	3
1.7 Klasifikacije	4
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka	4
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	4
1.10 Metodologija	4
1.11 Bazni period	4
1.12 Jedinica mjere	4
1.13 Izvor podataka	4
2. Relevantnost - Korisnici podataka	4
2.1 Potrebe korisnika	4
2.2 Zadovoljstvo korisnika	5
3. Tačnost i pouzdanost	5
3.1 Tačnost - Opšta ocjena	5
3.2 Uzoračka greška	5
<i>Indikatori uzoračke greške</i>	5
3.3 Neuzoračka greška	6
3.3.1 Greška obuhvata	6
3.3.2 Greška mjerenja	6
3.3.3 Greška neodaziva	6
3.4 Sezonska prilagođavanja	7
3.5 Revizija podataka	7
3.5.1 Politika revizije podataka.....	7
3.5.2 Praksa revizije podataka	7
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka	7
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	7
4.1 Pravovremenost	7
<i>Vremenski jaz objave preliminarnih podataka</i>	7
<i>Vremenski jaz objave konačnih podataka</i>	7
4.2 Tačnost objave podataka	7
5. Dostupnost i jasnoća	7
5.1 Saopštenja	7
5.2 Publikacije	8
5.3 Dostupnost mikropodataka	8
6. Uporedivost	8
6.1 Prostorna uporedivost	8
6.2 Vremenska uporedivost	8

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj Ankete o potrošnji domaćinstava je da se prikupe podaci: o prihodima, rashodima i potrošnji domaćinstava; o pojedinim važnijim pokazateljima životnog standarda (snabdjevenost domaćinstava trajnim potrošnim dobrima, uslovi stanovanja, način zagrijavanja stana/kuće, i dr.); o demografskim karakteristikama domaćinstava; o ekonomskim aktivnostima članova domaćinstava; o sociološkim karakteristikama članova domaćinstava; o subjektivnim stavovima domaćinstava o nekim važnijim životnim pitanjima.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (*"Sl.list Crne Gore" br. 18/12*) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Zavodu za statistiku jasno i široko pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koja su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Zavod za statistiku je potpisao nekoliko memoranduma o saradnji sa imaocima administrativnih podataka.

1.3 Statističke jedinice

Domaćinstva.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Nije relevantno.

1.4.2 Statistička populacija

- 1) Samačko domaćinstvo - jednočlano domaćinstvo sastoji se od jednog člana, koji živi, troši i hrani se samostalno.
- 2) Višečlano domaćinstvo - zajednica lica čiji članovi zajedno stanuju, hrane se i troše ostvarene prihode.

1.5 Referentna geografska oblast

Crna Gora, Gradsko područje, Ostalo područje, Podgorica.

1.6 Koncepti i definicije

Domaćinstvom se smatra:

- a) zajednica lica čiji članovi zajedno stanuju, zajednički se hrane i zajednički troše ostvarene prihode (višečlano domaćinstvo). Obično se takvo domaćinstvo sastoji od supruga, supruge i djece, drugih srodnika (rođaci) i nesrodnika (podstanari, kućne pomoćnice, stalni radnici na poljoprivrednim gazdinstvima i sl.);
- b) samac koji živi samostalno, hrani se samostalno i troši ostvarene prihode (jednočlano, odnosno samačko domaćinstvo).

Pod pojmom "zajedno stanuju" podrazumijeva se zajedničko mjesto stanovanja, tj. zajednički život u istoj stambenoj jedinici.

Članovima domaćinstva smatraju se:

- članovi domaćinstva koji su privremeno odsutni (zbog izdržavanja kazne zatvora kraće od dvanaest mjeseci) i uključuju se u Anketu;
- učenici i studenti, koji se ubrajaju u članove domaćinstava, bez obzira na dužinu boravka izvan svog domaćinstva (u školama i na studijama);

- dnevni ili nedeljni migranti; osobe koje rade ili se školuju u drugom mjestu u zemlji ili inostranstvu i koje imaju ekonomske veze sa domaćinstvom (nemaju tamo svoje domaćinstvo) u kojem borave više od mjesec dana u toku godine takođe se ubrajaju u članove domaćinstva i imaju tretman privremeno odsutnih.

Nosilac domaćinstva (glava domaćinstva ili referentno lice) je član domaćinstva koji je prepoznatljiv svim ostalim članovima domaćinstva. Glavu domaćinstva imenuju članovi domaćinstva. Najčešće je to lice koje donosi značajne odluke ili koje je odgovorno za finansijsku situaciju i blagostanje članova domaćinstva. Neophodno je precizno odrediti nosioca domaćinstva.

Bitno je klasifikovati članove domaćinstva po starosti. Odrasli - članovi domaćinstva koji imaju 15 i više godina. Djeca - članovi domaćinstva uzrasta do 14 godina.

1.7 Klasifikacije

Klasifikacija lične potrošnje po namjeni COICOP,
Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj uniji - NACE Rev. 2,
Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja - ISCO 08,
Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja - ISCED 2011,
Abecedni popis država i zemalja i njihovih oznaka – slovne oznake.

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Mjesečna.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Godišnja.

1.10 Metodologija

Metodologija je dostupna na sajtu Monstata, link:
<http://monstat.org/userfiles/file/apd/2016/APD-Metodologija.pdf>

1.11 Bazni period

Nije relevantno.

1.12 Jedinica mjere

Podaci dobijeni ovim istraživanjem izraženi su u eurima i u procentima.

1.13 Izvor podataka

Anketa o potrošnji domaćinstava je istraživanje bazirano na uzorku. U anketi je primijenjen dvoetafni stratifikovani uzorak, sa popisnim krugovima kao primarnim i domaćinstvima kao sekundarnim jedinicama izbora. Na godišnjem nivou uzorak je 1 824 domaćinstava, svakog mjeseca bira se 19 popisnih krugova tj. 152 domaćinstva.

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- Eurostat,
- Svjetska banka,
- UN organizacije,
- Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave,
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave,
- Centralna banka,
- nevladine organizacije,
- studenti,
- istraživači,
- mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

U cilju utvrđivanja zadovoljstva korisnika kvalitetom podataka i utvrđivanjem njihovih potreba, Zavod za statistiku po prvi put sprovodi "Istraživanje o zadovoljstvu korisnika" u 2017. godini. Istraživanje je realizovano u periodu od 1. septembra do 20. oktobra. Link sa anketom je poslat svim korisnicima koji su u periodu od 2013 - 2017. godine poslali zahtjev za podacima na zvaničnu mail adresu. Pored toga, upitnik je postavljen na web stranici Zavoda za statistiku. U toku je obrada podataka dobijenih navedenim istraživanjem, dok ćemo konačne rezultate imati do kraja godine, kako za ukupno zadovoljstvo korisnika, tako i po oblastima.

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Anketa o potrošnji domaćinstava je istraživanje zasnovano na uzorku, pa rezultati koji se dobijaju iz anketa na bazi uzorka podložni su uobičajenim vrstama grešaka u vezi sa tehnikama uzorkovanja i intervjuima. Greške su: greške uzorkovanja, neuzoračke greške, greške mjerenja, procesuiranja i neodaziva.

3.2 Uzoračka greška

Greške uzorkovanja su karakteristika svih istraživanja koja se rade na uzorku i izazvane su posmatranjem uzorka kao dijela populacije. Veličina uzoračke greške može da se kontroliše preko veličine uzorka i dizajna uzorka. Međutim, za neke manje domene (nivoje ili grupe podataka) koje imaju nedovoljan broj jedinica u uzorku, velike uzoračke greške dovode do nepouzdanih rezultata. Mjera preciznosti pokazatelja potrošnje u anketi izražava se kao standardna greška.

Indikatori uzoračke greške (A1)

Indikator	Struktura lične potrošnje u Crnoj Gori	Standardna greška	Interval povjerenja (95%)	Koeficijent varijacije
	%			
Ukupna lična potrošnja	100,0	0,0	100,0 – 100,0	0,0
Lična potrošnja	95,9	0,5	94,9 – 96,9	0,5
Hrana i bezalkoholna pića	29,7	0,6	28,6 – 30,8	1,9
Alkoholna pića i duvan	3,7	0,2	3,2 – 4,1	5,9
Odjeća i obuća	9,4	0,2	9,0 – 9,9	2,5
Stanovanje, voda, struja	12,7	0,5	11,7 – 13,7	3,9
Namještaj, pokućstvo i održavanje stana	4,1	0,1	3,8 – 4,4	3,7
Zdravstvo	4,5	0,3	3,9 – 5,0	6,8
Transport	11,6	0,3	11,0 – 12,2	2,8

Komunikacije	6,0	0,2	5,7 – 6,4	2,7
Rekreacija i kultura	3,3	0,2	2,9 – 3,6	4,8
Obrazovanje	2,1	0,3	1,4 – 2,7	16,1
Restorani i hoteli	4,0	0,2	3,7 – 4,3	4,1
Ostala dobra i usluge	4,9	0,2	4,5 – 5,3	4,4
Lična potrošnja iz sopstvene proizvodnje	4,1	0,5	3,1 – 5,1	12,4
Hrana i bezalkohola pića	3,5	0,5	2,5 – 4,4	13,5
Alkoholna pića	0,1	0,0	0,1 – 0,2	24,6
Ogrijevna drva	0,5	0,1	0,3 – 0,7	17,1

3.3 Neuzoračka greška

Neuzoračke greške: prekomjernog obuhvata (over-coverage), nedovoljnog obuhvata (under-coverage), greške mjerenja i obrade, editovanja i imputacije podataka, neodaziva.

3.3.1 Greška obuhvata

Greške obuhvata predstavljaju razliku između ciljane populacije i okvira uzorka. Prekomjerni obuhvat (over-coverage) predstavlja udio jedinica iz okvira uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji. Nedovoljni obuhvat (under-coverage) je problem koji nastaje zbog nedovoljne pokrivenosti, odnosno neažuriranja okvira koji služi za izbor uzorka (npr. neobuhvatanje novoizgrađenih stanova koji se naseljavaju, kao i neobuhvatanje lica koja se dosele u neko mjesto sa namjerom da tu ostanu godinu i duže). Stopu nedovoljnog obuhvata je teško procijeniti jer nije moguće znati koje jedinice nisu uključene u ciljanu populaciju.

Indikator greške obuhvata (A2)

Stopa prekomjernog obuhvata za 2017. godinu iznosi 3,4%.

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja i obrade mogu nastati zbog dizajna upitnika, vrste ankete, anketara, grešaka u odgovoru, šifriranja, unosa podataka, editovanja i imputacije podataka itd. Podaci u Anketi o potrošnji domaćinstava se prikupljaju metodom „lice-u-lice“ koristeći papirni upitnik (PAPI metoda). Greške koje mogu nastati korišćenjem papirnog upitnika zbog anketara (npr. pri unosu podataka) svode se na minimum aktivnostima kao što su redovne instruktaže anketara, pilot-testiranja itd. Program za unos materijala sadrži kontrolu npr. kontrola minimalnih i maksimalnih vrijednosti, logičku vezu između pojedinih pitanja i sl., čime se smanjuju greške nastale unosom podataka. Nakon unosa materijala radi se detaljna logičko-računska kontrola svih odgovora.

3.3.3 Greška neodaziva

Ne dobijanje odgovora - neodaziv je često zbog odbijanja ili ne uspostavljanja kontakta. U tom slučaju javlja se razlika između podataka koji su dobijeni na osnovu prikupljenih podataka (obično dio planiranog uzorka) i onih koji bi bili izračunati da je realizovan kompletan uzorak.

Stopa neodaziva jedinica (A4)

Stopa neodaziva jedinica za 2017. godinu iznosi 24,7%.

3.4 Sezonska prilagodavanja

Nije relevantno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Zavod za statistiku je usvojio politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1493&pageid=1493>

3.5.2 Praksa revizije podataka

Objavljeni podaci se smatraju konačnim osim u slučaju metodoloških promjena i uvođenja novih klasifikacija, uslijed čega podliježu reviziji.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Nije relevantno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Konačni podaci se objavljuju četiri i po mjeseca nakon završene referentne godine. Pravovremenost konačnih podataka: T + četiri i po mjeseca nakon završene referentne godine.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Nije relevantno.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Konačni podaci se objavljuju četiri i po mjeseca nakon završene referentne godine. Pravovremenost konačnih podataka: T + četiri i po mjeseca nakon završene referentne godine.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. Rokovi za objavljivanje rezultata ovog istraživanja su definisani u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka. Indikator TP3 (tačnost) je 3, tj. razlika između planirane i stvarne objave je tri dana. To znači da su podaci objavljeni tri dana nakon planiranog datuma predviđenim Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Saopštenja

Podaci su dostupni na sajtu Monstata i u papirnoj formi:

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=192&pageid=72>

5.2 Publikacije

Zavod za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije:

1. Mjesečni statistički pregled;
2. Statistički Godišnjak;
3. Crna Gora u brojkama;
4. Godišnja statistika saobraćaja, skladištenja i veza;
5. Broj i struktura poslovnih subjekata;

Pored navedenih redovnih, Zavod za statistiku objavljuje i vanredne publikacije.

Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sljedeće:

1. Žene i muškarci u Crnoj Gori;
2. Djeca u Crnoj Gori;
3. Najčešće korišćeni statistički podaci:

Sve publikacije koje objavljuje Zavod za statistiku dostupne su na sljedećem linku:

<http://monstat.org/cg/publikacije.php>

5.3 Dostupnost mikropodataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("*Sl.list Crne Gore*" br. 18/12) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Zavodom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Jedan od glavnih ciljeva Ankete o potrošnji domaćinstava je da se pri definisanju ukupne potrošnje primjene međunarodne preporuke kako bi se ova kategorija mogla upoređivati sa istovjetnom kategorijom u drugim zemljama, posebno evropskim.

6.2 Vremenska uporedivost

Anketa o potrošnji domaćinstava se sprovodila kontinuirano tj. domaćinstva su se anketirala neprekidno tokom cijele godine od 2005. do 2015. godine. Periodika istraživanja je promijenjena sa jednogodišnje na višegodišnju (tj. istraživanje se sprovodi svake druge pa treće godine). Do početka 2011. za ponderisanje podataka upotrebljavali su se podaci iz Popisa stanovništva 2003. godine. Od početka 2011. za ponderisanje podataka upotrebljavaju se podaci iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova od 2011. godine.